

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра публічного управління, права та гуманітарних наук

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан економічного факультету

Наталя КИРИЧЕНКО

«30 » вересня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО
І ТУРИСТИЧНОГО БІЗНЕСУ**

освітній ступінь	перший (бакалаврський) (молодший бакалавр, бакалавр, магістр)
спеціальність	242 Туризм (шифр і назва спеціальності)
освітня програма	«Туризм» (назва освітньої програми)
факультет	економічний (назва факультету)

2024 – 2025 навчальний рік

Робоча програма курсу «Правове регулювання ГРБ і Т. бізнесу» розроблена для здобувачів 2 року навчання економічного факультету відповідно до освітньо-професійної програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 24 «Сфера обслуговування», спеціальності 242 «Туризм».

Розробник:

Новікова Марія Миколаївна, доцент кафедри публічного управління, права та гуманітарних наук, к.ю.н., доцент.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри

публічного управління, права
та гуманітарних наук

Протокол від „ 29 ” серпня 20 24 року № 1

Схвалено науково-методичною комісією спеціальності

Протокол від „ 30 ” вересня 20 24 року № 2

Затверджено на Вченій раді факультету

економічного

Протокол від „ 30 ” вересня 20 24 року № 2

В.о. завідувача кафедри

публічного управління, права
та гуманітарних наук

(підпис)

Людмила СІМОНЦЕВА

(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4,0	Галузі знань: 24 «Сфера обслуговування» (шифр і назва)	Обов'язковий компонент ОП	
Змістових частин – 2,0	Спеціальність: <u>242 Туризм</u> (шифр і назва спеціальності)		
Загальна кількість годин - 120		II-й	II-й
		Семестр	
		3-й	3-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи здобувача – 4	Освітній ступінь: перший (бакалаврський)	Лекції	
		30 год.	8 год.
		Практичні, семінарські	
		30 год.	8 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
60 год.	104 год.		
Вид контролю: залік 3-й семестр			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:

для денної форми навчання – 50%/50%

для заочної форми навчання – 13%/87%

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Туризм відіграє ключову роль у глобальній економіці, забезпечуючи робочі місця для мільйонів людей і сприяючи доходам індустрії туризму. Великі готелі та ресторани створюють значні економічні можливості для місцевих громад та розвивають інфраструктуру в районах, де вони розташовані. Значний розвиток туристичної сфери в Україні сприяє формуванню попиту на туристичні послуги, що робить цей бізнес вкрай актуальним. Однак, які і будь-який вид бізнесу готельний та туристичний бізнес не можливий без належного правозастосування, що спонукає власників бізнесу та працівників туристичної сфери до вивчення основних нормативно-правових актів та стандартів.

Метою вивчення освітньої компоненти «Правове регулювання готельно-ресторанного і туристичного бізнесу» є формування знань, умінь та навичок застосування правових норм, що регулюють туристичну сферу.

Основними завданнями дисципліни є:

- формування у здобувачів системи теоретичних знань щодо правового забезпечення здійснення господарської діяльності у сфері готельно-ресторанного і туристичного обслуговування;
- ознайомлення здобувачів з правовими джерелами національного і міжнародного права, спрямованих на регулювання готельно-ресторанного і туристичного бізнесу;
- вивчення засобів державного регулювання та державного контролю (нагляду) у сфері готельно-ресторанного та туристичного бізнесу;
- набуття знань щодо можливих правопорушень у сфері готельно-ресторанного та туристичного бізнесу та видів юридичної відповідальності за порушення діючого законодавства у цій сфері;
- формування умінь використовувати набуті теоретичні знання у своїй практичній професійній діяльності.

3. Результати навчання за дисципліною та їх співвідношення із програмними результатами навчання

Програмні компетентності	Програмні результати
ЗК 02 Здатність діяти соціально відповідально та свідомо, реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.	ПРН 01 Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці основні положення законодавства, національних і міжнародних стандартів, що регламентують діяльність суб'єктів готельного та ресторанного бізнесу.
ЗК 04 Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.	ПРН 08 Застосовувати навички продуктивного спілкування зі споживачами готельних та ресторанних послуг.
ЗК 10 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	ПРН 16 Виконувати самостійно завдання, розв'язувати задачі і проблеми, застосовувати їх в різних професійних ситуаціях та відповідати за результати своєї діяльності.

СК 03 Здатність використовувати на практиці основи діючого законодавства в сфері готельного та ресторанного бізнесу та відстежувати зміни.	ПРН 20 Розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.
СК 05 Здатність управляти підприємством, приймати рішення у господарській діяльності суб'єктів готельного та ресторанного бізнесу.	ПРН 21 Розуміти і реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

4. Програма навчальної дисципліни

Змістова частина 1. Теоретико-правові засади регулювання готельно-ресторанного і туристичного бізнесу

Тема 1. Поняття та зміст господарської діяльності з надання послуг

Поняття, ознаки та види господарських відносин. Учасники відносин у сфері господарювання. Основні принципи правового регулювання господарських відносин. Поняття та види господарської діяльності.

Послуга як об'єкт господарської діяльності. Ринок послуг. Дія законів попиту та пропозиції на ринку послуг. Туристичні послуги, готельні послуги, послуги закладів ресторанного господарства.

Готельний бізнес, ресторанний бізнес, туристичний бізнес як види господарської діяльності. Ризики здійснення готельно-ресторанної і туристичної діяльності.

Тема 2. Правовий статус суб'єктів готельно-ресторанного і туристичного бізнесу

Поняття, ознаки та класифікація суб'єктів господарювання. Організаційно-правові форми суб'єктів господарювання.

Об'єднання підприємств та неприбуткові організації в галузі туризму.

Правові підстави утворення та припинення діяльності суб'єктів господарювання. Правове регулювання державної реєстрації суб'єктів господарювання. Державний реєстратор. Процедура реєстрації припинення діяльності суб'єкта господарювання.

Професійна підготовка фахівців у сфері готельно-ресторанного і туристичного бізнесу.

Тема 3. Міжнародно-правове регулювання готельно-ресторанного та туристичного бізнесу

Поняття та види міжнародно-правових актів у сфері регулювання готельно-ресторанного та туристичного бізнесу.

Міжнародно-правове регулювання туристської діяльності: Конвенція ООН про митні пільги для туристів (1954 р.), Загальна резолюція ООН з розвитку туризму (1963 р.), Конвенція про уніфікацію деяких правил щодо перевезення морем пасажирів і вантажу (1967), Резолюція ООН про виникнення Всесвітньої

туристської організації (1969 р.), Манільська декларація з всесвітнього туризму (1980 р.) та ін.

Міжнародно-правове регулювання готельно-ресторанного бізнесу: Мінарожні готельні правила (1981 р.), Кодекс відносин між готелями і турагентствами (1991 р.).

Правовий статус міжнародних організацій в галузі туризму та готельно-ресторанного бізнесу.

Тема 4. Національні джерела правового регулювання надання послуг в готельно-ресторанному та туристичному бізнесі

Поняття та види нормативно-правового забезпечення функціонування суб'єктів господарювання готельно-ресторанного і туристичного бізнесу.

Цивільний кодекс України та Господарський кодекс України як основні кодифіковані нормативні акти, які регулюють відносини учасників ринку готельно-ресторанних і туристичних послуг.

Закони України що регулюють діяльність суб'єктів готельно-ресторанного і туристичного бізнесу: «Про туризм», «Про стандартизацію», «Про курорти», «Про технічні регламенти та оцінку відповідності» та інші.

Підзаконні акти у сфері готельно-ресторанного та туристичного бізнесу: Постанови Кабінету Міністрів України, накази міністерств у вказаній сфері, нормативні акти Державного агентства з розвитку туризму.

Національні стандарти України, як особливий вид регулювання діяльності суб'єктів готельно-ресторанного і туристичного бізнесу.

Змістова частина 2. Організаційно-правовий механізм реалізації готельно-ресторанного і туристичного бізнесу

Тема 5. Державне регулювання готельно-ресторанного та туристичного бізнесу

Поняття та призначення державного регулювання економіки. Способи, цілі державного регулювання у галузі туризму. Пріоритетні напрямки державної політики у галузі туризму

Поняття державної політики у сфері готельно-ресторанного та туристичного бізнесу. Суб'єкти реалізації державної політики у сфері готельно-ресторанного та туристичного бізнесу.

Програми розвитку туризму в Україні: поняття, види, способи реалізації суб'єктами господарювання.

Тема 6. Адміністративно-правові механізми забезпечення державного регулювання готельно-ресторанного та туристичного бізнесу

Ліцензування туристичної діяльності: поняття, мета та правові основи. Об'єкт ліцензування. Суб'єкти ліцензійної діяльності. Стадії користування ліцензією. Порядок отримання ліцензії на туристичну діяльність. Вимоги, яким має відповідати туроператор для отримання ліцензії. Підстави для відмови на отримання ліцензії.

Сертифікація у сфері готельно-ресторанного та туристичного бізнесу. Порядок встановлення категорій готелям та іншим об'єктам, що призначаються для надання послуг з тимчасового розміщення (проживання). Адміністративна послуга «Встановлення категорій готелям». Правовий статус Комісії із встановлення готелям та іншим об'єктам, що призначаються для надання послуг з тимчасового розміщення (проживання).

Поняття та зміст стандартизації. Види стандартів у сфері туристичного бізнесу. Національні стандарти у туристичній сфері

Тема 7. Державний нагляд (контроль) у сфері готельно-ресторанного і туристичного бізнесу

Загальні правила контролю за здійсненням господарської діяльності. Порядок проведення перевірок суб'єктів господарської діяльності. Органи контролю за діяльністю суб'єктів господарювання в сфері в сфері готельно-ресторанного і туристичного бізнесу.

Контроль за додержанням ліцензійних умов провадження туropераторської діяльності. Контроль за здійсненням туристського супроводу.

Податкові перевірки суб'єктів готельно-ресторанного і туристичного бізнесу.

Перевірки фондів соціального страхування: у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими народженням та похованням; від нещасного випадку та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності; на випадок безробіття. Перевірка інспекції з праці.

Перевірки суб'єктів готельно-ресторанного і туристичного бізнесу державними органами у сфері захисту прав споживачів.

Тема 8. Юридична відповідальність за порушення законодавства у сфері готельно-ресторанного і туристичного бізнесу

Юридична відповідальність суб'єктів господарювання: поняття, принципи, функції та види. Загальні положення видів порушень законодавства України в сфері готельно-ресторанного і туристичного бізнесу.

Адміністративні правопорушення та відповідальність за їх вчинення. Цивільно-правова відповідальність: загальні положення. Дисциплінарна відповідальність: поняття та умови застосування. Господарсько-правова відповідальність. Кримінальна відповідальність.

Тема 9. Правове зобов'язання у сфері готельно-ресторанного та туристичного бізнесу

Загальні положення про зобов'язання: поняття зобов'язання, підстави його виникнення та сторони. Виконання зобов'язання. Забезпечення виконання зобов'язання. Загальні положення про забезпечення виконання зобов'язання.

Неустойка. Порука. Гарантія виконання зобов'язання. Завдаток. Поняття застави, її предмет, окремі види. Право притримання речі. Припинення зобов'язання. Правові наслідки порушення зобов'язання.

Тема 10. Договірні відносини у сфері готельно-ресторанного та туристичного бізнесу

Поняття, зміст та умови договору. Укладення, зміна та розірвання договору.

Окремі види договорів у сфері готельно-ресторанного та туристичного бізнесу: договір роздрібної купівлі-продажу: поняття, істотні умови, сфера застосування; поняття договору комерційної концесії та його предмет; договір страхування.

Договірні положення про надання послуг у сфері готельно-ресторанного і туристичного бізнесу: договір на туристичне обслуговування, договір на екскурсійне обслуговування, договір на готельне обслуговування.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістова частина 1. Теоретико-правові засади регулювання готельно-ресторанного і туристичного бізнесу												
Тема 1. Поняття та зміст господарської діяльності з надання послуг	10	2	2			6	10	2	2			6
Тема 2. Правовий статус суб'єктів готельно-ресторанного і туристичного бізнесу	14	4	4			6	14	2	2			10
Тема 3. Міжнародно-правове регулювання готельно-ресторанного та туристичного бізнесу	10	2	2			6	10	-	-			10
Тема 4. Національні джерела правового регулювання надання послуг в готельно-ресторанному та туристичному бізнесі	10	2	2			6	10	-	-			10
Усього за змістовою частиною 1	44	10	10			24	44	4	4			36
Змістова частина 2. Організаційно-правовий механізм реалізації готельно-ресторанного і туристичного бізнесу												
Тема 5. Державне регулювання готельно-ресторанного та туристичного бізнесу	10	2	2			6	10	-	-			10
Тема 6. Адміністративно-правові механізми забезпечення державного	14	4	4			6	14	-	-			14

регулювання готельно-ресторанного та туристичного бізнесу												
Тема 7. Державний нагляд (контроль) у сфері готельно-ресторанного і туристичного бізнесу	14	4	4			6	14	2	2			10
Тема 8. Юридична відповідальність за порушення законодавства у сфері готельно-ресторанного і туристичного бізнесу	12	4	4			6	12	1	1			10
Тема 9. Правове зобов'язання у сфері готельно-ресторанного та туристичного бізнесу	14	4	4			6	14	1	1			12
Тема 10. Договірні відносини у сфері готельно-ресторанного та туристичного бізнесу	12	2	2			6	12	-	-			12
Усього за змістовою частиною 2	76	20	20			36	76	4	4			44
Усього годин	120	30	30			60	120	8	8			104

6. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин, денна форма/заочна форма
1	2	3
1	Тема 1. Поняття та зміст господарської діяльності з надання послуг	2/2
2	Тема 2. Правовий статус суб'єктів готельно-ресторанного і туристичного бізнесу	4/2
3	Тема 3. Міжнародно-правове регулювання готельно-ресторанного та туристичного бізнесу	2/-
4	Тема 4. Національні джерела правового регулювання надання послуг в готельно-ресторанному та туристичному бізнесі	2/-
5	Тема 5. Державне регулювання готельно-ресторанного та туристичного бізнесу	2/-
6	Тема 6. Адміністративно-правові механізми забезпечення державного регулювання готельно-ресторанного та туристичного бізнесу	4/-
7	Тема 7. Державний нагляд (контроль) у сфері готельно-ресторанного і туристичного бізнесу	4/2
8	Тема 8. Юридична відповідальність за порушення законодавства у сфері готельно-ресторанного і туристичного бізнесу	4/1
9	Тема 9. Правове зобов'язання у сфері готельно-ресторанного та туристичного бізнесу	4/1
10	Тема 10. Договірні відносини у сфері готельно-ресторанного та туристичного бізнесу	2/-
	Разом	30/8

7. Теми семінарсько-практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин, денна форма/заочна форма
1	2	3
1	Тема 1. Поняття та зміст господарської діяльності з надання послуг	2/2
2	Тема 2. Правовий статус суб'єктів готельно-ресторанного і туристичного бізнесу	4/2
3	Тема 3. Міжнародно-правове регулювання готельно-ресторанного та туристичного бізнесу	2/-
4	Тема 4. Національні джерела правового регулювання надання послуг в готельно-ресторанному та туристичному бізнесі	2/-
5	Тема 5. Державне регулювання готельно-ресторанного та туристичного бізнесу	2/-
6	Тема 6. Адміністративно-правові механізми забезпечення державного регулювання готельно-ресторанного та туристичного бізнесу	4/-
7	Тема 7. Державний нагляд (контроль) у сфері готельно-ресторанного і туристичного бізнесу	4/2
8	Тема 8. Юридична відповідальність за порушення законодавства у сфері готельно-ресторанного і туристичного бізнесу	4/1
9	Тема 9. Правове зобов'язання у сфері готельно-ресторанного та туристичного бізнесу	4/1
10	Тема 10. Договірні відносини у сфері готельно-ресторанного та туристичного бізнесу	2/-
	Разом	30/8

8. Самостійна робота

Передбачається, що в період вивчення дисципліни здобувач самостійно розв'язує домашнє завдання, вивчає матеріал курсу в процесі підготовки до практичних занять та семінарів, а також в цілому перед сесією. Частка самостійної роботи при вивченні навчальної дисципліни складає не менше 50 %

Перелік питань для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин, денна форма/заочна форма
1	Тема 1. Поняття та зміст господарської діяльності з надання послуг	6/6
2	Тема 2. Правовий статус суб'єктів готельно-ресторанного і туристичного бізнесу	6/10
3	Тема 3. Міжнародно-правове регулювання готельно-ресторанного та туристичного бізнесу	6/10
4	Тема 4. Національні джерела правового регулювання надання послуг в готельно-ресторанному та туристичному бізнесі	6/10
5	Тема 5. Державне регулювання готельно-ресторанного та туристичного бізнесу	6/10
6	Тема 6. Адміністративно-правові механізми забезпечення державного регулювання готельно-ресторанного та туристичного бізнесу	6/14

7	Тема 7. Державний нагляд (контроль) у сфері готельно-ресторанного і туристичного бізнесу	6/10
8	Тема 8. Юридична відповідальність за порушення законодавства у сфері готельно-ресторанного і туристичного бізнесу	6/10
9	Тема 9. Правове зобов'язання у сфері готельно-ресторанного та туристичного бізнесу	6/12
10	Тема 10. Договірні відносини у сфері готельно-ресторанного та туристичного бізнесу	6/12
	Разом	60/104

9. Методи навчання

З метою формування компетентностей та програмних результатів навчання, що передбачені ОП «Готельно-ресторанна справа» впроваджуються інноваційні методи навчання, які забезпечують комплексне оновлення традиційного освітнього процесу.

Методи, методики та технології: загальнонаукові і спеціальні методи пізнання правових явищ; методики правової оцінки поведінки чи діяльності індивідів і соціальних груп, ідентифікації правової проблеми та її вирішення на основі принципів права; інформаційно-комунікаційні технології.

У програмі передбачаються такі методи навчання:

- словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда, навідні питання тощо);
- бінарні заняття (залучення практичних працівників до проведення лекційного та/або семінарського заняття);
- практичний метод (семінарські заняття, розв'язання ситуаційних та практичних завдань, логічна характеристика понять, складання процесуальних документів, тощо);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, заповнення та/або самостійне складання таблиць за запропонованою темою, схем, аналітичних повідомлень тощо);
- інтегроване навчання – об'єднання навчального матеріалу з різних освітніх галузей;
- mikrolearning – технології використання коротких навчальних відео;
- технології дистанційного навчання – сукупність методів, форм і засобів взаємодії зі здобувачами в процесі самостійного, але контрольованого засвоєння ним певного масиву знань;
- bring your own device (BYOD) - технології використання власних гаджетів, згідно з якою здобувачам дозволено або рекомендується використовувати особисті мобільні пристрої (телефони, планшети, ноутбуки) для доступу до корпоративних даних та систем, інтернет ресурсів;
- самостійна робота.

10. Методи контролю

Контроль здійснюється з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, систематичності і системності, всебічності та професійної спрямованості контролю.

Використовуються такі методи контролю, які сприяють підвищенню мотивації здобувачів до освітньої діяльності. Відповідно до специфіки фахової підготовки перевага надається усному, письмовому, практичному методу контролю знань, використовуються елементи новітніх форм контролю.

Контроль навчальної роботи здобувачів вищої освіти денної форми навчання у міжсесійний період здійснюється у перебігу аудиторних занять, що проводяться відповідно до розкладу, а також шляхом перевірки результатів самостійно виконаних ними завдань (самостійної роботи).

Для оцінювання знань здобувачів використовуються: поточний контроль, підсумковий контроль (ПК ЗЧ) та семестровий контроль (СК). Метод усного контролю: індивідуальне / фронтальне опитування; метод тестового контролю, поточні контрольні роботи, підсумкова контрольна робота; метод самоконтролю. Рівень знань, підготовленості, ерудиції, активності здобувачів на семінарах оцінюється викладачем самостійно.

Поточний контроль - здійснюється під час проведення семінарських і практичних занять шляхом:

1) проведення усних форми контрольних заходів:

- *усне опитування* (індивідуальне опитування, фронтальне опитування, колоквіуми тощо);
- *методи самоконтролю здобувачів* (до них відносяться питання до самоконтролю в НМКД тощо);

2) письмові форми контрольних заходів:

- *термінологічний диктант* – дозволяє встановити якою мірою здобувач оволодів понятійним апаратом, доцільне і правильне використання яким у професійній діяльності є показником її високого рівня оволодіння компетентностями та ПРН;
- *тестування* (в т.ч. і самотестування);

3) практичні форми контрольних заходів:

- *юридичний аналіз ситуацій (кейсів)*;
- *складання документів правового характеру*;
- *перевірка завдань до самостійної роботи тощо*;

4) контрольних заходів, які поєднують усні, письмові та практичні форми:

- *робота в малих групах* (сприяє набуттю уміння ефективно працювати в команді за узгодженим планом, виконувати доручення, виявляти ініціативу і брати на себе відповідальність (наприклад, юридичний аналіз ситуації серед здобувачів однієї групи, які поділені на малі групи хто швидше та повно надасть відповідь);

5) елементи новітніх форм контролю (*відповідь за опорним конспектом, опорною схемою або таблицею, виконання аналітичних, практичних завдань тощо*);

Підсумковий контроль змістової частини – це контроль знань здобувачів після вивчення логічно завершеної частини навчальної програми дисципліни змістового модуля, передбачається у формі контрольної роботи за попередньо вивчених тем.

Семестровий контроль – за результатами вивчення освітнього компоненту (навчальної дисципліни «Правове регулювання ГР і Т бізнесу» передбачається у формі заліку після завершення вивчення всіх тем змістових частини дисципліни. Перелік питань, що виносяться на залік складається з питань, що були предметом розгляду на лекційних, семінарських заняттях, а також з питань, рекомендованих здобувачам для самостійного опрацювання, які тематично охоплюються змістом всієї дисципліни відповідно до цієї робочої навчальної програми.

11. Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Відповідно до ОП «Готельно-ресторанна справа» система оцінювання результатів навчання базується на таких основних принципах:

обґрунтованість – оцінка повинна бути співмірною рівню результатів навчання;

неупередженість – результати оцінювання мають бути об'єктивними і не залежати від суб'єктивної позиції того, хто оцінює, а критерії та методи оцінювання – єдиними для всіх, хто оцінюється;

зрозумілість – система оцінювання повинна бути чіткою і абсолютно визначеною наперед як для тих, хто оцінює, так і тих, кого оцінюють;

корисність – оцінювання повинно позитивно сприйматись тими, кого оцінюють, і бути внеском у здійснення завдань освітньо-професійної програми.

Отже, оцінювання академічних досягнень здобувачів здійснюється під час міжсесійного (поточного, підсумкового) та семестрового контролю знань здобувачів.

Загальні критерії оцінювання поточного контролю знань здобувачів

5 балів

Здобувач вільно володіє навчальним матеріалом, самостійно, системно та аргументовано його викладає під час усних та письмових відповідей, всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Усі практичні завдання виконано в повному обсязі та без помилок.

Вміє самостійно оцінювати різноманітні ситуації, явища і факти, виявляти й відстоювати особисту позицію.

4 бали

Здобувач в повній мірі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних та письмових відповідей, всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Усі практичні завдання виконано в повному обсязі та без помилок.

3 бали

Здобувач достатньо в повній мірі володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, під час усних виступів та письмових відповідей, здебільшого розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Під час висвітлення окремих питань не вистачає достатньої глибини відповіді та аргументації, допускає окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно виконав більшість практичних завдань.

2 бали

Здобувач частково володіє навчальним матеріалом, виявляє базові знання. Під час усних та письмових відповідей викладає його фрагментарно, поверхово, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно виконав половину практичних завдань.

1 бал

Здобувач недостатньо володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускає при цьому суттєві помилки. Правильно виконав окремі практичні завдання.

Критерії оцінювання аудиторної роботи здобувачів

5 балів

Оцінюється робота здобувача, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко, системно та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.

4 бали

Оцінюється робота здобувача, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст

теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.

3 бали

Оцінюється робота здобувача, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.

від 1 до 2 балів

Оцінюється робота здобувача, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.

0 балів

Оцінюється робота здобувача, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.

Критерії оцінювання самостійної роботи здобувачів

5 балів

Здобувач повно і всебічно розкриває винесені для самостійного опрацювання питання, вільно оперує поняттями і термінологією, демонструє глибокі знання джерел, має власну думку щодо відповідної теми і може аргументовано її доводити. Усі види практичних завдань правильно виконані та оформлені належним чином.

4 бали

Здобувач розкриває винесені для самостійного опрацювання питання, оперує поняттями і термінологією, демонструє знання джерел, має власну думку щодо відповідної теми, однак не може її довести. Усі види практичних завдань виконані та оформлені належним чином, проте допущено помилки у виконанні завдань.

3 бали

Здобувач розкриває не всі питання, винесені для самостійного опрацювання, невпевнено оперує поняттями і термінологією, демонструє знання більшості

джерел. При виконанні практичних завдань припускається помилок, виконані завдання оформлені належним чином, однак деякі завдання не виконані.

від 1 до 2 балів

Здобувач у загальних рисах розкриває питання, винесені для самостійного опрацювання, не розуміє їх сутність, намагається робити висновки, але при цьому припускається помилок, матеріал викладає нелогічно.

Виконуються лише окремі завдання, винесені на самостійне опрацювання, не дотримуючись вимог при їх оформленні.

Критерії оцінювання написання здобувачами термінологічного диктанту 5 балів

Здобувач ґрунтовано засвоїв програмний матеріал, повністю надав правильні визначення термінів, відсоток правильних відповідей 86-100 %.

4 бали

Здобувач правильно та повністю надав правильні визначення термінів, проте допустив незначні помилки, деякі неточності, відсоток правильних відповідей 79-85 %.

3 бали

Здобувач не повністю надав правильні визначення термінів, допустив помилки, що свідчить про недостатнє засвоєння теоретичного матеріалу, відсоток правильних відповідей 64-70 %.

від 1 до 2 балів

Здобувач не надав правильні визначення повністю надав правильні визначення термінів або надав визначення із суттєвими помилками, що свідчить про незнання теоретичного матеріалу, відсоток правильних відповідей 27-55 %.

Критерії оцінювання складання документів правового характеру

5 балів

Здобувач при складанні документів правового характеру демонструє на практиці успішно засвоєнні знання, сформований категоріальний апарат, вміє орієнтуватися у чинних НПА, має навички узагальненого, абстрактного мислення, логічність та повноту викладення навчального матеріалу, використовує творчий підхід до вирішення поставлених задач. При складанні документів правового характеру здобувач дає повні та обґрунтовані відповіді, які ґрунтують на нормах відповідних НПА та актах тлумачення вищих судових інстанцій, вміє публічно презентувати зміст документів правового характеру.

4 бали

Здобувач при складанні документів правового характеру демонструє на практиці сформований категоріальний апарат, логічність та повноту викладення навчального матеріалу, вміє орієнтуватися у чинних НПА, має навички узагальненого мислення. При складанні документів правового характеру здобувач дає повні та обґрунтовані відповіді з несуттєвими помилками при розв'язанні завдань, які ґрунтують на нормах відповідних НПА та актах тлумачення вищих судових інстанцій, вміє публічно презентувати зміст документів правового характеру.

3 бали

Здобувач при складанні документів правового характеру демонструє на практиці засвоєння окремих положень теоретичного матеріалу, не в повній мірі орієнтується у чинних НПА, дає неповні відповіді з помилками при розв'язанні завдань, виявляє складності при визначенні кола теоретичних питань, на які розраховані завдання. Має непевні навички публічної презентації змісту документів правового характеру.

від 1 до 2 балів

Здобувач при складанні документів правового характеру демонструє на практиці відсутність знань за темами, не орієнтується у чинних НПА, дає неповні, необґрунтовані відповіді з допущенням істотних помилок при розв'язанні завдань, виявляє нездатність визначити теоретичні питання, на які розраховані завдання. Не вміє публічно презентувати зміст документів правового характеру.

Критерії оцінювання тестових завдань (приклад)

Час виконання 80 хвилин

Структура тесту

Тест складається з **30 завдань**, за які здобувач може набрати 45 тестових балів (кожна правильна відповідь оцінюється в 1,5 бали).

За умови успішного розв'язання тестових завдань, здобувач може набрати від 23 до 46 тестових балів. Здобувачеві, який набрав від 1 до 22 тестових балів, тест не зараховується.

Загальні критерії оцінювання тестових завдань

Оцінка «5-6 балів» – здобувач дав не менше 90% правильних відповідей.

Оцінка «3-4 бали» – здобувач дав не менше 51-70% правильних відповідей.

Оцінка «1-2 бали» – здобувач дав не менше 26-50% правильних відповідей.

Оцінка «0 балів» – здобувач дав менше 25% правильних відповідей.

Тестовий бал	Бал за 100-бальною шкалою оцінювання	Тестовий бал	Бал за 100-бальною шкалою оцінювання
45	6	22	1
44		21	
43		20	
42		19	
41		18	
40	5	17	
39		16	
38		15	
37		14	
36		13	
35	12		
34	11		
33	10		
32	9		
31	3	8	
30		7	
29		6	
28		5	
27		4	
26	2	3	
25		2	
24		1	
23		0	

Критерії оцінювання презентації

При оцінці презентації враховуються такі позиції:

1. Зміст
2. Розкрито всі аспекти теми
3. Матеріал викладений у доступній формі
4. Слайди розташовані в логічній послідовності
5. Заключний слайд із висновками
6. Бібліографія з перерахуванням всіх використаних ресурсів
7. Елементи оформлення
8. Зміна слайдів
9. Дизайн
10. Анімація: стандартні, установка ефектів при зміні слайдів
11. Графіки, діаграми, малюнки
12. Елементи творчості
13. Оригінальність і винахідливі приклади

5 балів

У презентації відображено глибоке розуміння та усвідомлення матеріалу, творчий підхід до поставлених задач. Під час аналізу-інтерпретації зроблені самостійні висновки, аргументація, висловлене власне ставлення до проблеми. Малюнки, звуки, фото, анімації – у кількості, виправданій змістом презентації. Робота виконана творчо і самостійно. Презентація характеризується оригінальністю.

4 бали

Презентація має задовольняти всім критеріям нижчого рівня і одному або двом таким: відображає глибокий пошук при дослідженні та застосування навичок мислення високого рівня; показує явне поглиблення та розуміння теми; притягує увагу аудиторії.

3 бали

Проект представляє інформацію структуровано у формі опорного конспекту, зрозуміло для аудиторії. Зроблений акцент на важливих питаннях.

Можуть бути фактичні помилки чи незрозумілості, але вони не значні.

від 1 до 2 балів

Проект здається випадковим, нашвидку зробленим, чи незакінченим. Наявні значні фактичні помилки, незрозумілості та нерозуміння теми.

Здобувач повністю не володіє матеріалом, наявний плагіат.

Критерії оцінювання реферату

Викладене розуміння реферату як цілісного авторського тексту визначає критерії його оцінювання: новизна змісту; обґрунтованість вибору джерел; ступінь розкриття сутності питання; дотримання вимог до оформлення.

Новизна змісту:

- а) актуальність теми дослідження;
- б) новизна й самостійність у постановці проблеми, формулювання нового аспекту відомої проблеми у встановленні нових зв'язків (міжпредметних, внутрішньопредметних, інтеграційних);
- в) уміння працювати з дослідженнями, аналітичною літературою, систематизувати й структурувати матеріал;
- г) наявність авторської позиції, самостійність оцінок і суджень;
- д) стильова єдність тексту.

Ступінь розкриття сутності питання:

- а) відповідність плану темі реферату;
- б) відповідність змісту й плану реферату;
- в) повнота й глибина знань з теми;
- г) обґрунтованість способів і методів роботи з матеріалом;
- е) уміння узагальнювати, робити висновки, зіставляти різні точки зору по одному питанню (проблемі).

Обґрунтованість вибору джерел:

а) оцінка використаної літератури: чи розглянуті найбільш відомі роботи з теми дослідження (у т.ч. журнальні публікації останніх років, останні статистичні дані, довідки й т.д.).

Дотримання вимог до оформлення:

а) правильність оформлення посилання на використану літературу, список літератури;

б) оцінка грамотності й культури викладу (у т.ч. орфографічної, пунктуаційної, стилістичної культури), володіння термінологією;

в) дотримання вимог до обсягу реферату.

5 балів

Виконані всі вимоги до написання й захисту реферату: позначені проблема й обґрунтована її актуальність, зроблений аналіз різних точок зору на проблему й логічно викладена власна позиція, сформульовані висновки, тема розкрита повністю, витриманий обсяг, дотримані вимоги до зовнішнього оформлення, дані правильні відповіді на додаткові питання.

4 бали

Виконані всі формальні вимоги до написання й захисту реферату: витриманий обсяг, дотримані вимоги до зовнішнього оформлення. Проблема позначена, але не достатньо обґрунтована її актуальність, зроблений короткий аналіз різних точок зору на проблему й викладена власна позиція, сформульовані висновки, тема розкрита достатньо повно, дані правильні відповіді на додаткові питання.

Наявні певні неточності у викладенні матеріалу. Вимоги щодо оформлення дотримано.

3 бали

Основні вимоги до реферату і його захисту виконані, але при цьому допущені недоліки. Зокрема, є неточності у викладі матеріалу; відсутні логічна послідовність у судженнях; не витриманий обсяг реферату; є недоліки в оформленні; на додаткові питання при захисті дані неповні відповіді.

від 1 до 2 балів

Тема реферату не розкрита, виявляється істотне незрозуміння проблеми

0 балів

Здобувач повністю не володіє матеріалом, наявний плагіат.

Критерії оцінювання повідомлення та есе

При оцінці відповіді необхідно виділити наступні елементи:

1. Актуальність описаної проблеми та реальність запропонованого механізму вирішення даної проблеми.
2. Подання власної точки зору (позиції, ставлення) при розкритті проблеми.

3. Розкриття проблеми на теоретичному рівні (у порівнянні і з обґрунтуваннями).
4. Логіка в аргументації свої точки зору, врахування реальних обставин суспільного життя та власного життєвого досвіду.
5. Оригінальність підходу до вирішення проблем.
6. Узгодженість в тексті ключових тез та аргументів.
7. Несуперечність особистісних суджень.

5 балів

Відображена світоглядна позиція автора, його погляд на сутність проблеми. Проблема розкрита на теоретичному рівні, у зв'язках і з обґрунтуваннями, з точним і повним використанням фахових термінів і понять у контексті відповіді. Робота логічна, послідовна, композиційно чітка. Дано аргументацію своєї думки з опорою на факти громадського життя або особистий досвід.

4 бали

Представлено власну точку зору (позицію, ставлення) при розкритті проблеми. Проблема розкрита на теоретичному рівні, з обґрунтуваннями, з достатнім використанням фахових термінів і понять у контексті відповіді. Власна думка аргументована фактами громадського життя або особистим досвідом. Дано аргументацію своєї думки з опорою на факти.

3 бали

Проблема розкрита при формальному використанні фахових термінів. Власна думка не достатньо аргументована фактами громадського життя або власним досвідом.

Представлено власну позицію за даною проблематикою на побутовому рівні без аргументації.

від 1 до 2 балів

Тема реферату не розкрита, виявляється істотне незрозуміння проблеми.

0 балів

Здобувач повністю не володіє матеріалом, наявний плагіат.

10. Розподіл балів, які отримують здобувачі з дисципліни (форма контролю – залік)

Поточне оцінювання і контроль змістових частин (бали)													Підсумков а оцінка: залік
Змістова частина 1							Змістова частина 2						
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	ПК ЗЧ 1	Т 7	Т 8	Т 9	Т 10	ПК ЗЧ 2		
Max 10	Max 10	Max 10	Max 10	Max 10	Max 5	Max 5	Max 10	Max 10	Max 10	Max 5	Max 5	Max 100	

Здобувачі можуть отримати до 10% бонусних балів за виконання індивідуальних завдань, підготовці презентації англomовної статті з аналізу даних, участь у конкурсах наукових робіт, підготовка та публікація тез, неформальній та інформальній освіті (зокрема, COURSERA та ін.), за виконання завдань підвищеної складності (конкретне значення визначає викладач).

Оцінка з дисципліни за семестр, що виставляється у «Відомість обліку успішності» індивідуальний навчальний план (залікову книжку) здобувача складається з урахуванням результатів поточного, підсумкового контролю змістової частини й семестрового контролю і оформлюється: за національною системою, за 100-бальною шкалою та за шкалою ECTS

Шкала рейтингу ХДАЕУ	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
90-100	A	Відмінно	зараховано
82-89	B	Добре	
74-81	C		
64-73	D	Задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	Незадовільно	не зараховано
1-34	F	Незадовільно (з обов'язковим повторним вивченням курсу)	

Інформаційний пакет дисципліни розміщений за посиланням:

<http://dSPACE.ksau.kherson.ua>

11. Рекомендована література та інформаційні ресурси

<p>Основна література</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text (дата звернення 28.08.2023 року) 2. Господарський кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р. №436-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text (дата звернення 28.08.2023 року) 3. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р. 435-IV. <i>Голос України</i>. 2003. 12 березня. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text (дата звернення 28.08.2023 року) 4. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань : Закон України від 15.05.2003 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15#Text (дата звернення 28.08.2023 року) 5. Про ліцензування видів господарської діяльності : Закон України від 01.06.2000 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19#Text (дата звернення 29.08.2023 року) 6. Про систему громадського здоров'я: Закон України від 06.09.2022 № 2573-IX: URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2573-20#Text (дата звернення 29.08.2023 року). 7. Про туризм: Закон України від 15.09.1995. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80#Text (дата звернення 29.08.2023 року). 8. Про стандартизацію : Закон України від 05.06.2014 № 1315-VII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1315-18#Text (дата звернення 29.08.2023 року). 9. Про курорти: Закон України від 05.10.2000 № 2026-III URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2026-14#Text 10. Про технічні регламенти та оцінку відповідності: Закон України в редакція від 03.07.2020 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/124-19#Text (дата звернення 29.08.2023 року). 11. Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів : Закон України в редакції від 21.03.2021. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/771/97-%D0%B2%D1%80#Text (дата звернення 29.08.2023 року). 12. Про захист прав споживачів : Закон України в редакції від 01.08.2021. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text. (дата звернення 29.08.2023 року). 13. Про схвалення Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 16.03.2017 № 168-р URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/168-2017-%D1%80#Text (дата звернення 29.08.2023 року). 14. Про затвердження Порядку встановлення категорій готелям та іншим об'єктам, що призначаються для надання послуг з тимчасового розміщення (проживання) : Постанова Кабінету Міністрів України від 29.07.2009 № 803. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/803-2009-%D0%BF (дата звернення 29.08.2023 року). 15. Положення про Комісію із встановлення категорій готелям та іншим об'єктам, що призначаються для надання послуг з тимчасового розміщення (проживання): Наказ Міністерства інфраструктури України від 17 листопада 2022 року № 858. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1527-22#n10
----------------------------------	--

	<p>(дата звернення 29.08.2023 року).</p> <p>16. Про затвердження Порядку надання послуг з тимчасового розміщення (проживання) : Постанова Кабінету Міністрів України від 15.03.2006 № 297. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/297-2006-%D0%BF (дата звернення 29.08.2023 року).</p> <p>17. Про затвердження Ліцензійних умов провадження туроператорської діяльності" Постанова Кабінету Міністрів України від 11.11.2015 No 991. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/991-2015-%D0%BF#Text (дата звернення 29.08.2023 року).</p> <p>18. ДСТУ ISO 21101:2016 (ISO 21101:2014, IDT). Туризм пригодницький. Системи менеджменту безпеки. Вимоги. URL: https://www.me.gov.ua/ (дата звернення 29.08.2023 року).</p> <p>19. ДСТУ ISO 13810:2016 (ISO 13810:2015, IDT). Туристичні послуги. Промисловий туризм. Надання послуг Вимоги. URL: https://www.me.gov.ua/ (дата звернення 29.08.2023 року).</p> <p>20. ДСТУ 4527:2006. Послуги туристичні. Засоби розміщення. Терміни та визначення. URL: https://www.me.gov.ua/ (дата звернення 29.08.2023 року).</p> <p>21. ДСТУ 4269:2003. Послуги туристичні. Класифікація готелів. (дата звернення 29.08.2023 року).</p>
Додаткова	<ol style="list-style-type: none"> 1. Вавженчук С. Я. Договірне право : підручник : у 2 т. Т. І. Харків : Право, 2022. 632 с. 2. Господарське право (Загальна частина) : підручник / за ред. В. С. Щербини, В. В. Резнікової. Київ : Видавництво Ліра-К, 2023. 588 с. 3. Гончар С.О. Нормативно-правове регулювання діяльності підприємств готельно-ресторанного і туристичного бізнесу. Економіка та суспільство. 2021. № 26. С. 117-122. 4. Готельно-ресторанний бізнес: навч. посібник. [Електронний ресурс] /О.А.Ніколайчук, Н.С.Приймак, О.А. Сімакова, А.В. Слащева, Ю.А. Горяйнова, Ю.М. Коренець, О.А. Боднарук, О.А. Пусікова,Є.Г. Клевцов; ред. О.А.Ніколайчук. Кривий Ріг : Вид.ДонНУЕТ, 2022. 250с. 5. Камушков О.С. Державне регулювання готельно-ресторанного господарства як складової індустрії туризму. Економіка та управління національним господарством. 2018.№ 3. С. 15-17. 6. Козирева О. В. Господарське право : навч. посіб. / О. В. Козирева, Т. А. Коляда ; Нац. фармацевт. ун-т. Харків : Вид-во Іванченка І. С. 2019. 125 с. 7. Петренко Н.О., Поліщук О.А., Коваленко Л.Г. Правове регулювання та аспекти ціноутворення в сфері готельно-ресторанного і туристичного бізнесу. <i>Ефективна економіка</i>. Електронне наукове фахове видання. 2022. № 5. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/ 8. Полчанінова І. Л. Конспект лекцій з дисципліни «Міжнародні стандарти обслуговування в засобах розміщення» для студентів 3 курсу денної форми навчання напряму підготовки 6.030601 Менеджмент. Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. 64 с. 9. Стандартизація в готелях. Конспект лекцій для студентів кооперативних коледжів. Спеціальність: 241 Готельно-ресторанна справа / Уклад. : Васишин М. В. К. : НМЦ «Укоопосвіта», 2019. 102 с. 10. Швидка Т. І. Господарське право в схемах і таблицях: навч. посіб. Київ : Право, 2019. 130 с.
Інформаційні ресурси	<ol style="list-style-type: none"> 1. Електронний архів-репозитарій наукових публікацій НПП та студентів Херсонського державного аграрно-економічного університету DSpace URL: http://dspace.ksau.kherson.ua/. 2. Законодавство України. Сайт Верховної Ради України. URL:

	<p>http://zakon1.rada.gov.ua.</p> <p>3. Сайт Президента України. URL: http://president.gov.ua.</p> <p>4. Урядовий портал. Сайт Кабінету Міністрів України. URL: http://kmu.gov.ua</p> <p>5. Галузеві стандарти. URL: https://www.me.gov.ua/Documents/MoreDetails?lang=uk-UA&id=ecfd6c5a-1760-4d8d-a931-3a63f64e2310&title=GaluzeviStandarti .</p>
--	--